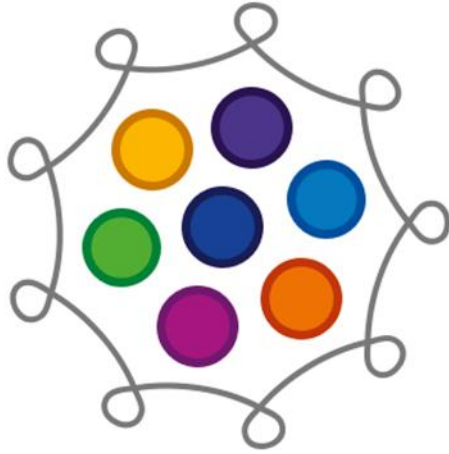

**Norm voor de basisondersteuning van samenwerkingsverband
PPO regio Leiden (PPO) bij het OSP 26-30**

passend
primair
onderwijs
regio Leiden

Inleidend:

In een ondersteuningsplan van een samenwerkingsverband spreken we vanuit de wet met elkaar de norm voor de basisondersteuning af voor zowel reguliere als speciale scholen.

Waarom omschrijven we de basisondersteuning?

We vinden het met elkaar belangrijk dat ouders weten welke ondersteuning ze van onderwijsprofessionals in de school kunnen verwachten als het gaat om het onderwijs aan hun kinderen. We vinden het ook belangrijk dat alle scholen binnen PPO in elk geval hetzelfde niveau van basisondersteuning bieden aan onze leerlingen. Ook helpt deze norm ons proactief en preventief te werken aan de drie grote thema's in OSP 22-26:

 Tijdlijn met doelen richting een meer inclusieve leeromgeving	
OSP 26-30 <ol style="list-style-type: none"> 1. Er is en blijft een vorm van laagdrempelige hulp in elke reguliere kring, gefaciliteerd door gemeenten, als onderdeel van een multidisciplinair team van directeur, ib/kc, OS en expertise. 2. In elke kring bestaat een groep waar leerlingen leren die onderwijsbehoeften hebben, die in 2026 passen in het S(B)O. 3. 25% van de leerlingen in het S(B)O komt na twee jaar in deze speciale setting terug in de reguliere school. 4. Alle leerlingen in het S(B)O houden contact met hun reguliere thuisnabije school en kunnen daar naar vermogen meedoen.	Voor de verdere toekomst richting 2035 <ol style="list-style-type: none"> 1. Het bereikte bij punt 1 en 4 in het OSP 26-30 blijft bestaan. 2. Er is een dalende trend in de deelname percentages in S(B)O scholen. 3. Reguliere kringen zijn steeds verder in staat de meer inclusieve leeromgeving vorm te geven binnen de thuisnabije kring. 4. We ontwikkelen duidelijke beelden bij welke leerlingen altijd het beste ontwikkelen en leren in een speciale school of setting. 5. Er is een inclusieve leeromgeving die past bij onze leerlingen met hun ouders, past bij al ons personeel en past in de regio waar we deel vanuit maken.
 Tijdlijn met doelen voor contextgericht handelen en redeneren	
OSP 26-30 <ol style="list-style-type: none"> 1. De context van school en thuis is belangrijk onderdeel in alles wat op alle niveaus en in alle organisaties wordt gedaan en besloten. 2. De verwijzing naar cluster 4 scholen zet een dalende trend in. 3. Er zijn 25 leerlingen minder verwezen naar SO scholen.	Voor de verdere toekomst richting 2035 <ol style="list-style-type: none"> 1. Het bereikte uit OSP 26-30 ontwikkelt zich verder. 2. Het uitgeven van budget voor collectief aanbod is de norm en voor individueel aanbod de uitzondering.
 Tijdlijn met doelen voor proactief werken aan schoolaanwezigheid	
OSP 26-30 <ol style="list-style-type: none"> 1. Proactief werken aan schoolaanwezigheid is leidend in alle scholen en organisaties. 2. Het aantal thuiszitters zonder schoolinschrijving is gedaald naar maximaal 12 en er is voor 75% van de risicoleerlingen een passend perspectief met in elk geval 15% schoolaanwezigheid. Uitzondering hierop zijn leerlingen met een vrijstelling.	Voor de verdere toekomst richting 2035 <ol style="list-style-type: none"> 1. Er zijn geen thuiszitters zonder schoolinschrijving. 2. Alle risicoleerlingen hebben een passend perspectief altijd gericht op zoveel mogelijk schoolaanwezigheid.

De uitgangspunten van onze norm voor de basisondersteuning

Onderstaande uitgangspunten zijn o.a. gebaseerd op Handelingsgericht Werken, wat weer één van de leidende principes van het OSP 26-30.

1. De onderwijsbehoeften in de groep en van de leerlingen in de groep staan centraal.
2. We hebben goede afstemming en wisselwerking tussen school, ouders, onderwijsspecialisten en werken integraal samen met andere professionals in en om de school.
3. De leerkracht doet er altijd toe.
4. Positieve aspecten van leerlingen, de groep en van het kind thuis zijn van groot belang
5. Ouders, school en professionals in en om de school werken constructief samen
6. We handelen doelgericht
7. Onze werkwijze is systematisch en transparant.
8. We hebben een open houding voor alle leerlingen.
9. We zorgen dat leerkrachten en professionals in en om de school veerkrachtig zijn en blijven.
10. Alle scholen verhouden zich, naast deze norm voor de basisondersteuning, natuurlijk ook tot de basiskwaliteit die door de onderwijsinspectie van scholen wordt verwacht.
11. Scholen hebben kennis (beleid) en kunde van verschillende vormen van basisondersteuning. Daardoor is het volgende waar:
  - a. Leerlingen leren zoveel mogelijk samen en hebben daardoor geen zwaardere ondersteuning nodig. Dit doen scholen met een pedagogisch-didactische aanpak die aansluit bij de doelgroep van leerlingen in de school. Door hoge verwachtingen van leerlingen te hebben en hun onderwijs goed en deskundig te organiseren en managen.
  - b. Leerlingen kunnen zoveel mogelijk in en met de groep meedoen. Dit doen scholen met kortdurend liefst preventief en anders curatief aanbod. Dit doen scholen door blijvend haalbare aanpassingen te doen aan leerkracht handelen, lessen, toetsing, schoolgebouw en materiaal.
12. Het [advies voor de landelijke norm voor de basisondersteuning](#) is onze basis. Deze hoort daarmee ook bij de norm voor de basisondersteuning van PPO.
13. We vullen de landelijke norm aan met een aantal onderwerpen. Dan gaat het om leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van:
  - a. Moeilijk verstaanbaar gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling.
  - b. Rekenen en/of dyscalculie.
  - c. Laag verstandelijke beperking
  - d. Fysieke beperkingen, medisch handelen en langdurige ziekte.
  - e. Meertaligheid en nieuwkomers
14. Er is nog een openstaande norm: 'de norm voor de basisondersteuning in een meer inclusieve leeromgeving'.
15. Voor bovenstaande onderwerpen volgen we een combinatie van de indeling van het landelijk advies voor de basisondersteuning en de basisondersteuning van andere samenwerkingsverbanden.
16. Voor leerlingen met een onderwijsbehoefte op het gebied van (hoog)begaafdheid, volgen we de afspraken uit het HB Plan uit 2024, omdat die afspraken al zijn vastgesteld.
17. Als de landelijk norm wordt uitgebreid met de onderwerpen 7a-e, verhouden we ons opnieuw tot onze nu vastgestelde norm voor de basisondersteuning.

Moeten we onze basisondersteuning in ons OSP 26-30 meteen kunnen bieden in 2026?

We ontwikkelen ons in vier jaar tijd naar deze normen. Scholen en schoolbesturen die deze norm sneller onder de knie willen krijgen, of een nog hoger ambitieniveau nastreven, staan daarin natuurlijk vrij. Mooi als je je ambities deelt zodat we die mogelijk mee kunnen nemen in de laatste norm, die we nog gedurende deze planperiode ontwikkelen.

In de planning voor OSP 26-30 staan elk jaar twee normen centraal. Daarmee zijn alle scholen aan het einde van dit OSP basisondersteuning-vaardig. Zo communiceren we dat ook naar ouders. Scholen informeren ouders in de schoolgids bij hoever ze zijn met de norm zijn.

De norm voor de leerlingen met de onderwijsbehoeften, die nog niet aan bod komen, doen scholen volgens de basiskwaliteit van de inspectie.

Norm voor de basisondersteuning			
2026-2027	2027-2028	2028-2029	2029-2030
1. Randvoorwaarden voor alle leerlingen 2. Lezen, spelling en dyslexie 3. Gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling	1. Randvoorwaarden voor alle leerlingen 2. (Hoog)begaafdheid 3. Meertaligheid en nieuwkomers	1. Randvoorwaarden voor alle leerlingen 2. Rekenen en dyscalculie 3. Uitstroomniveau <1 F	1. Randvoorwaarden voor alle leerlingen 2. Taak- en werkgedrag 3. Fysieke beperking en langdurige ziekte
<ul style="list-style-type: none"> ➤ In het schooljaar waarin een norm aan de orde komt is er scholing, zijn er boeken en websites. ➤ Scholen mogen zich natuurlijk tot meer normen verhouden dan alleen die van het betreffende schooljaar. ➤ De normen voor de leerlingen met de onderwijsbehoeften, die nog niet aan bod komen, doen scholen volgens de basiskwaliteit van de inspectie. ➤ Als een norm in een schooljaar geweest is, onderhouden scholen en besturen die norm verder zelfstandig.			

Fysieke ruimtes in onze norm: hoe zit dat?

Als het gaat om de fysieke ruimte streven we naar ruimte in of nabij de klas. We zijn ons bewust dat dit niet altijd mogelijk is. We benutten de mogelijkheden in de school als dat kan en spreken bij ver- en nieuwbouw altijd over de fysieke ruimte die nodig is voor deze norm voor de basisondersteuning. Voor alle schoolbesturen, schooldirecteuren en gemeenten is het belangrijk open te staan voor dit gesprek.

Wie is er verantwoordelijk voor de basisondersteuning?

Schoolbestuurders zijn eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de basisondersteuning in hun scholen. De directeur-bestuurder van PPO is verantwoordelijk om zicht te houden op de basisondersteuning. Hij/ zij is daarmee ook verantwoordelijk om bij schoolbestuurders aan te kaarten als er zorgen zijn over de basisondersteuning.

Monitoring

Met het programma POS vullen scholen een zelfreflectie in over hun basisondersteuning. POS genereert een samenvatting die in hun schoolgids kunnen opnemen.

Over de uitkomsten van POS wordt in dialoog gesproken met scholen, kringen en besturen. Als er zorgen over de basisondersteuning zijn, gaan onderwijspecialisten, als critical friend met de school in gesprek. Helpt dat onvoldoende dan komt de teamleider van PPO mee voor een gesprek. In dat gesprek wordt o.a. afgesproken wat er meegenomen moet worden naar de bestuurstafel. Zodat ook bestuurders, die eindverantwoordelijk zijn voor de basisondersteuning, hiervan weten.

Wanneer stopt de basisondersteuning en begint de extra- of specialistische ondersteuning?
 Binnen PPO hebben we het document ‘definitie basis- extra en speciale ondersteuning’. Daarin staat precies wanneer de basisondersteuning overgaat in extra of speciale ondersteuning. De link naar onze definitie vind je in definitieve versie van dit OSP.

	Uitvoer	Bekostiging	Aanvraag via
Specialistische ondersteuning	SO, SBO-scholen op basis van OPP	Rechtstreeks via DUO uit de begroting van het SWV, eventueel tijdelijk arrangement uit de begroting van het SWV	TLC
Extra ondersteuning	School (-bestuur) Expertteam en OS SWV meestal op basis van OPP	Lumpsum bestuur. Bedrag per leerling, eventueel een tijdelijk arrangement vanuit de begroting van het SWV of expertise SBO	OT
Basisondersteuning	Schoolbestuur, scholen en OS SWV	Lumpsum bestuur en bedrag per leerling uit de begroting van het SWV	
Basiskwaliteit	Schoolbestuur en scholen	Lumpsum	

Literatuur:

De literatuur voor deze norm is terug te vinden in het OSP 26-30 op blz. 35-36.

Randvoorwaarden in de basisondersteuning voor alle leerlingen

Deze randvoorwaarden zijn integraal overgenomen uit de landelijke norm voor de basisondersteuning. Het merendeel van deze randvoorwaarden is ook in de wetgeving voor het onderwijs en daarmee in het inspectiekader verankerd.

Volledigheidshalve worden ze hier nogmaals vermeld. Het zijn aspecten uit de onderwijscontext die nodig zijn om de basisondersteuning goed vorm te kunnen geven.

Beleid en richtlijnen

1. Het schoolbestuur heeft een sociaal veiligheidsplan voor alle vestigingen, dat pesten tegengaat en zorgt voor sociale, fysieke en mentale veiligheid van de leerlingen. De school handelt hiernaar.
2. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid geformuleerd over medisch handelen en medicijnverstrekking. Dit beleid gaat ten minste over wat er gedaan wordt op het gebied van het bewaren en toedienen van medicijnen en het uitvoeren van medische handelingen (zowel niet-BIG als BIG). De school handelt hiernaar.
3. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid dat gericht is op gelijkwaardige en tijdige samenwerking met ouders en leerlingen. De school handelt hiernaar.

Kennis en vaardigheden

1. De school beschikt over voldoende opgeleid personeel en biedt hun de mogelijkheid om hun kennis en vaardigheden uit te breiden of beschikt over de mogelijkheid om de personele bezetting uit te breiden, zodat de benodigde basisondersteuning aan leerlingen geboden kan worden.
2. De school heeft kennis over de vaardigheden die nodig zijn om te leren en over de manier waarop deze vaardigheden zich ontwikkelen bij leerlingen. De school kan deze bij de leerling herkennen.
3. De school heeft kennis over de meest voorkomende leer- en ontwikkelingsbehoeften die relevant zijn voor hun schoolpopulatie en handelt hiernaar.
4. De school wisselt kennis en expertise uit met relevante experts en andere scholen over de uitvoering en organisatie van de basisondersteuning.
5. De school hanteert de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.
6. De school beschrijft de interne en externe ondersteuningsstructuur op een duidelijke manier voor het team en voor leerlingen en ouders, en legt deze vast in het ondersteuningsaanbod in de schoolgids. Dit geldt vanaf 1 augustus 2025.
7. De school beschrijft bij het ondersteuningsaanbod in de schoolgids hoe de basisondersteuning op school eruitziet en wie deze uitvoert aansluitend bij de schoolpopulatie. Dit geldt vanaf 1 augustus 2025.
8. De school realiseert in de klas en op de school een veilige, voorspelbare en overzichtelijke leeromgeving waarbij sprake is van adequaat klassenmanagement.
9. De school bevordert lees- en spellingvaardigheid bij alle leerlingen.
10. De school bevordert de sociale en emotionele ontwikkeling en de positieve identiteitsontwikkeling van alle leerlingen.
11. De school stimuleert het taak- en werkgedrag (denk aan motivatie en leren om te leren) van leerlingen.
12. Na schriftelijke aanmelding door ouders brengt de school de ondersteuningsbehoeften van de leerling in kaart en organiseert zelf passend aanbod in afstemming met de ouders en leerling.
13. De school volgt, analyseert en evalueert systematisch de ontwikkeling van leerlingen, klassen en de school. Ouders worden hierover geïnformeerd. De informatie wordt gebruikt om het onderwijs- en ondersteuningsaanbod in te vullen en aan te passen.

14. De school signaleert in teamverband en in afstemming met ouders en leerlingen zo vroeg mogelijk de benodigde ondersteuning en past deze daarop aan.
15. De school stemt de ondersteuning op planmatige wijze af op de ontwikkeling en specifieke ondersteuningsbehoeften van de leerling en monitort deze. Hierbij wordt naar de leerling als geheel gekeken. In hoeverre een specifieke leerling bepaalde ondersteuning krijgt, is afhankelijk van de ontwikkeling en ondersteuningsbehoefte van de leerling. Ouders worden hierover geïnformeerd.
16. De school past het ondersteuningsaanbod op groeps- en klasniveau aan, met aandacht voor de individuele ondersteuningsbehoefte van leerlingen.
17. De school betreft leerlingen actief bij de vormgeving van hun eigen ondersteuning, passend bij de ontwikkelingsfase. Als de leerling dat wenst, kan hier ook iemand (bijvoorbeeld een ouder) bij ondersteunen. Als de leerling niet in staat is om hierbij betrokken te worden, nemen de ouders deze rol over.
18. Ouders en leerlingen kunnen met vragen over ondersteuning terecht bij de school en bij het ouder- en jeugdsteunpunt van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs. De school informeert ouders en leerlingen over het steunpunt op een manier die past bij de ouderpopulatie. Bij de doorstroom naar een andere school draagt de school relevante leerlingen begeleidingsgegevens over volgens de richtlijnen in het onderwijskundig rapport (conform relevante artikelen in de WPO, WEC, WVO en het Besluit uitwisseling leer- en begeleidingsgegevens).
19. De school kan samenwerken met het samenwerkingsverband, gespecialiseerd onderwijs, met de gemeentelijke toegang tot laagdrempelig aanbod, met jeugdhulpverlening, jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk en andere organisaties.

Wat valt niet onder de landelijke norm voor basisondersteuning?

Wat niet valt onder deze norm, valt onder andere financiering, zoals onder extra ondersteuning vanuit samenwerkingsverbanden, de Jeugdwet vanuit gemeenten, de zorgverzekering en de Wet langdurige zorg (Wlz) door zorgverzekeraars.

1. Individuele ondersteuning of psychische begeleiding voor leerlingen met sociale en emotionele problemen, die niet genoeg geholpen zijn met basisondersteuning en (individuele) ondersteuning op maat of psychische begeleiding nodig hebben om in een groep of klas te kunnen functioneren.
2. Individuele ondersteuning voor leerlingen die een onveilige situatie of gevoel van onveiligheid creëren voor zichzelf, klasgenoten of personeel, en die niet genoeg hebben aan de basisondersteuning.
3. Medische handelingen die een BIG-registratie eisen (voorbehouden handelingen). Met andere woorden: in hoeverre een specifieke leerling bepaalde ondersteuning krijgt, is afhankelijk van de ontwikkeling en ondersteuningsbehoefte van de leerling. Als de school in staat is deze handeling(en) uit te voeren (als een BIG-geregistreerde professional een onderwijsmedewerker hiertoe bekwaam acht en deze onderwijsmedewerker deze wil uitvoeren), neemt zij dit op in het protocol medisch handelen. Uitvoeren van voorbehouden handelingen vereist altijd toestemming van de ouders, blijft onder verantwoordelijkheid van ouders. Een onderwijsmedewerker moet deze willen uitvoeren. Het bevoegd gezag moet toestemming hiervoor geven of beargumenteerd kunnen weigeren om de medische handelingen in de school door onderwijsmedewerkers uit te laten voeren.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van lezen, spelling en dyslexie

(Integraal overgenomen uit de landelijke norm; materialen en fysieke ruimte toegevoegd)

Definitie lees-/spellingproblemen en dyslexie (Nji et al., 2023)

Bij lees- en spellingproblemen is er sprake van ondersteuningsbehoeften bij technisch lezen, leesbegrip en/of spelling, of loopt een leerling het risico op het ervaren van lees- en spellingproblemen. Het kan daarbij gaan om een ondersteuningsbehoefte op het gebied van een of meer van deze drie vaardigheden. Deze leerlingen hebben ondersteuning nodig boven op het groepsaanbod om zich deze vaardigheden eigen te maken. Bij dyslexie gaat het om een leerstoornis bij het technisch lezen op woordniveau en/of spellen. Deze leerlingen hebben onvoldoende baat bij groeps- én/of herhalend ondersteuningsaanbod van de school. Leerlingen met langdurige lees- en/of spellingproblemen of dyslexie kunnen gebaat zijn bij doeltreffende aanpassingen om mee te kunnen komen met het klassikale lesprogramma.

Beleid en richtlijnen

1. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid voor het signaleren van lees- en spellingproblemen en dyslexie. De school voert het beschreven beleid uit.
2. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid voor de aanpak van lees- en spellingproblemen en dyslexie. De school voert het beschreven beleid uit.

Kennis en vaardigheden

1. De school heeft kennis over het signaleren van (risicofactoren voor) lees- en spellingproblemen en begrijpt de verschillen tussen problemen met technisch lezen, leesbegrip en spellen.
2. De school heeft kennis over hoe leerlingen met lees- en spellingproblemen ondersteund kunnen worden.
3. De school schakelt een taal- en leesspecialist of -coördinator in, die leraren kan adviseren over de lees- en spellingontwikkeling en kenmerken van dyslexie. De specialist denkt mee over het vormgeven van het onderwijsaanbod en draagt bij aan de kwaliteitsontwikkeling van de onderwijsprofessionals en het ondersteuningsaanbod.
4. De school ondersteunt het team in de vorm van tijd, geld en expertise bij het verbeteren van hun kennis en vaardigheden op het gebied van pedagogisch-didactisch handelen bij lees-, spellingproblemen en dyslexie. Dit moet aansluiten bij de behoeftes en werkdruk van het personeel en bij de populatie van de school.
5. De school signaleert risicofactoren zoals een lage benoemensnelheid of als dyslexie voorkomt in de familie. Ze signaleert ook achterstanden bij lezen en spellen en bespreekt dit met ouders.
6. De school handelt planmatig en pro-actief door zo vroeg mogelijk op risicofactoren en/of signalen van lees- en spellingproblemen te reageren door ondersteuning te bieden.
7. De school monitort of de inzet van de ondersteuning bij leerlingen met lees-/spellingproblemen en dyslexie effectief is en of er geschikt toets- en observatiemateriaal is, of een ander evaluatie-instrument.
8. De school evalueert de aanpassingen bij leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie door hierover met de leerling en ouders in gesprek te gaan.
9. De school houdt een leerlingdossier of handelingsplan bij voor leerlingen die onvoldoende baat hebben bij extra instructie en oefening. Hierin wordt de effectiviteit van de geboden ondersteuning bij lees- en spellingproblemen en dyslexie bijgehouden. Dit leerlingdossier helpt bij het evalueren van de geboden ondersteuning en bij de overdracht als de leerling naar een andere groep of school gaat en kan als onderbouwing

- gebruikt worden voor diagnostiek en behandeling. Als er al een ontwikkelingsperspectief plan (OPP) is gemaakt, hoeft er niet nog een apart leerlingdossier te worden opgesteld.
10. De school biedt leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie verlengde instructie, verdieping en meer begeleide oefening (ondersteuningsniveau 2).
  11. De school biedt leerlingen met ernstige lees-/spellingproblemen en dyslexie maximaal voor de duur van één volledig schooljaar in een kleine groep een intensieve interventie die specifiek is afgestemd op het niveau en/of de hiaten in de ontwikkeling van de leerling. Dat gaat om productieve letterkennis of accuraat lezen op tekstniveau. (ondersteuningsniveau 3).
  12. De school verwijst ouders naar de zorgaanbieders of poortwachters voor diagnostiek en behandeling bij een vermoeden van dyslexie en werkt met hen samen.
  13. De school zorgt voor aangepast les- en toets materiaal voor leerlingen met lees-/spellingproblemen en dyslexie. Bij toetsen wordt rekening gehouden met het toetsdoel en de betrouwbaarheid en validiteit ervan.
  14. De school past het onderwijs en toetsen effectief aan voor leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie, met aandacht voor het welbevinden, de motivatie en zelfredzaamheid van de leerling.
  15. De school helpt leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie bij het vinden en inzetten van passende hulpmiddelen zodat ze deze effectief op school en thuis kunnen inzetten.
  16. De school ondersteunt leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie, gericht op het omgaan met de lees- en spellingproblemen.

Materialen

- De school beschikt over lesmateriaal dat aansluit bij de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften in lezen, spelling en dyslexie.

Fysieke ruimte

- Voor gelijkgestemden ontmoeting kan het van waarde zijn dat leerlingen een ruimte hebben om samen te komen.

Wat valt niet onder de landelijke norm voor basisondersteuning?

Deze ondersteuning valt onder andere financiering, zoals onder extra ondersteuning vanuit samenwerkingsverbanden, de Jeugdwet vanuit gemeenten, de zorgverzekering en de Wet langdurige zorg (Wlz) door zorgverzekeraars.

1. De diagnostiek en behandeling van dyslexie of indicatie Ernstige Dyslexie (ED) (ondersteuningsniveau 4). De diagnostiek en behandeling tot en met 12 jaar worden bij de indicatie ED uitgevoerd door een specialistische zorgaanbieder en bekostigd door de gemeente vanuit de Jeugdwet. Tijdens en na een dyslexiebehandeling loopt de ondersteuning vanuit de basisondersteuning door.
2. Logopedische behandeling ter verbetering van de taalontwikkeling.
3. Langdurige individuele ondersteuning voor leerlingen met lees- en spellingproblemen en dyslexie die niet genoeg geholpen zijn met basisondersteuning en de behandeling van dyslexie. Deze leerlingen hebben langdurig een individueel, op maat gemaakt traject nodig om op school te kunnen functioneren.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van taak-, werkgedrag en emotie **(Integraal overgenomen uit de landelijke norm; materiaal en fysieke ruimte toegevoegd)**

Definitie ondersteuningsgebied taak-/werkgedrag (Dawson & Guare, 2022; Didden & Huskens, 2008; Horeweg 2024; Van der Linde & Klein Tank, 2019)

Binnen dit ondersteuningsgebied ligt de focus op ondersteuning gericht op het taak-/werkgedrag. Onder taak-/werkgedrag wordt het gedrag verstaan dat gerelateerd is aan het leren, zoals luisteren naar een instructie, het verwerken van een opdracht en het zelfstandig en samen kunnen werken. Hier is zelfsturing voor nodig.

Executieve functies is de verzamelnaam van de vaardigheden die bij die zelfsturing helpen. Er worden verschillende executieve functies onderscheiden: impulsbeheersing (responsinhibitie), werkgeheugen, emotieregulatie, volgehouden aandacht, efficiënt starten van een taak (taakinitiatie), planning, organisatie, timemanagement, doelgericht doorzettingsvermogen, omgaan met veranderde omstandigheden en metacognitie.

Wanneer leerlingen moeite hebben met executieve functies, heeft dat invloed op hun taak-/werkgedrag. De basisondersteuning richt zich op leerlingen die meer moeite hebben met het taak-/werkgedrag dan je op basis van de ontwikkelingsfase van het kind zou verwachten.

Beleid en richtlijnen

1. Het schoolbestuur met alle vestigingen gebruikt een aanpak voor goed klassenmanagement, het didactisch klimaat en leerkrachtinteractie en het voorkomen en oplossen van problemen met taak- en werkgedrag en emotie.
2. Het schoolbestuur met alle vestigingen heeft beleid op het gebied van taak-/werkgedrag. De school voert het beschreven beleid uit.

Kennis en vaardigheden

1. De school heeft basiskennis over executieve functies, de ontwikkeling hiervan bij kinderen en hoe een achterstand hierin te herkennen is. Alhoewel executieve functies niet los van elkaar staan kan het zijn dat bij sommige kinderen opvalt dat zij met één of meerdere EF moeite hebben. Dat kan invloed hebben op hun taak- en werkgedrag, maar ook op gedrag en emoties.
2. De school heeft kennis over het herkennen van problemen in en het bevorderen van taak- en werkgedrag en emotie, waarbij er aandacht is voor uitwisseling van ervaringen tussen teamleden.
3. De school doet een beroep op een gedragsspecialist die leraren adviseert over ondersteuningsbehoeften op het gebied van taak- en werkgedrag. Dit kan een specialist zijn op het gebied taak- en werkgedrag en emotie, een schoolmaatschappelijk werker, ondersteuningscoördinator of orthopedagoog/psycholoog. De school heeft deze expertise zelf in huis of kan deze in samenwerking met andere scholen, het schoolbestuur of samenwerkingsverband verkrijgen. Deze specialist ondersteunt leraren bij het herkennen van ondersteuningsbehoeften en helpt bij het vormgeven van het onderwijsaanbod. De gedragsspecialist draagt bij aan de kwaliteitsontwikkeling van het team.
4. De school ondersteunt het team in de vorm van tijd, geld en expertise bij het verbeteren van hun kennis en vaardigheden op het gebied van pedagogisch-didactisch handelen, specifiek voor taak- en werkgedrag en emotie, te verbeteren, aansluitend bij de behoeftes van het personeel en de populatie van de school.
5. De school werkt planmatig door vroegtijdig en effectief problemen in het taak- en werkgedrag te signaleren en gerichte ondersteuning te bieden op basis van ontwikkelingsbehoeften, en dit te monitoren.

6. De school biedt ondersteuning aan leerlingen met ondersteuningsvragen op het gebied van taak-/werkgedrag en emotie en leren leren.
7. De school doet eenvoudige, doeltreffende aanpassingen aan het lesaanbod en biedt hulpmiddelen en ondersteuning bij het gebruik van deze hulpmiddelen aan leerlingen om het taak-/werkgedrag te bevorderen.
8. De school biedt leerlingen die moeite hebben met prikkelverwerking gerichte aanpassingen wanneer dat nodig is.

Materialen

- De school beschikt over lesmateriaal dat aansluit bij de begeleiding van leerlingen met extra onderwijsbehoeften taak-, werkgedrag en emotie.

Fysieke ruimte

- Onderwijsprofessionals in de school kunnen liefst in of nabij de klas en anders in de school beschikken over een plek waar met leerlingen extra geoefend kan worden.

Wat valt niet onder de landelijke norm voor basisondersteuning?

1. Individuele ondersteuning aan leerlingen met problemen op het gebied van het taak-/werkgedrag en emotie, die daardoor zo belemmerd worden dat zij niet in een klassikale setting (bij verschillende vakken) kunnen functioneren. Deze leerlingen hebben niet genoeg aan de basisondersteuning en hebben langdurige individuele, op maat gemaakte ondersteuning nodig.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van (hoog)begaafdheid

(Landelijke norm vergeleken met onze norm in 2024 vastgesteld)

Definitie

Leerlingen met een onderwijsbehoefte op het gebied van (hoog)begaafdheid hebben behoeften in hun ontwikkelings- of leerpotentieel. Dit potentieel kan zich uiten op bijvoorbeeld intellectueel, creatief, sociaal, perceptueel of fysiek vlak. Omgevingsfactoren (zoals school, thuissituatie en sociale omstandigheden) en interpersoonlijke kenmerken (zoals fysieke en mentale gesteldheid, motivatie en doorzettingsvermogen) beïnvloeden de ontwikkeling en het tot uiting komen van talenten. Door verschillende factoren kan dit leerpotentieel mogelijk niet volledig benut worden, wat onder andere kan leiden tot onderpresteren. Er kan bijvoorbeeld een mismatch zijn tussen de behoefte van de leerling en de aanpak van school of tussen de opvoedingsstijl van ouders en opvoedkundige behoeften van het kind. De basisondersteuning in dit gebied richt zich op het stimuleren van het ontwikkelings- of leerpotentieel en het voorkomen of tegengaan van onderpresteren in de schoolomgeving.

Beleid en richtlijnen

1. De school heeft beleid voor (hoog)begaafde leerlingen. Dit kan overgenomen worden uit deze norm). In elk geval moet de doelgroep gedefinieerd zijn. Ook zijn afspraken over signalering en begeleiding vastgelegd, afspraken over eigenaarschap en communicatie zijn beschreven. Het 10-stappenplan moet in elk geval gebruikt worden in het beleid.

Kennis en vaardigheden

1. Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om signalen van verschillende vormen van ontwikkelingsvoorsprong en (hoog)begaafdheid en onderpresteren vroegtijdig op te merken. Ze zijn in staat om tijdig en adequaat, met hulp van collega's, onderwijsspecialisten en experts onder andere van de AED, op deze signalen te reageren.
2. Onderwijsprofessionals in de school ¹signaleren (stimulerend) vanaf dag 1. Dit gebeurt in onder-, midden- en bovenbouw. Dit kan met protocollen als: SiDi, DHH en Surplus of een vergelijkbaar instrument waarmee leervoorsprong, cognitief vermogen, niet-cognitieve persoonlijkheidskenmerken en leermotivatie in kaart worden gebracht met inbreng van leerkracht, leerling en ouders.
3. Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om lesstof door te toetsen of te differentiëren door deze lesstof te compacten en/of op de inhouds- en vaardigheden te verrijken. Alles passend bij het ontwikkelingsniveau, de ontwikkelingsnelheid en de identiteit van de leerling.
4. Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om goed in te schatten en te onderbouwen of versnellen bijvoorbeeld met doortoetsen (binnen een methode, of een klas overslaan) past bij de sociaal en emotionele ontwikkeling van de leerling,
5. Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om begeleiding te bieden in metacognitieve vaardigheden en psycho-educatie van deze leerlingen waaronder:
  - Ondersteuning bij het ontwikkelen van leer- en werkstrategieën (leren leren, taakaanpak en executief functioneren).
  - Sociaal-emotionele ondersteuning (zichzelf en anderen leren begrijpen, positief zelfbeeld, leren omgaan met uitdagingen, verandering, stress en perfectionisme).

---

¹ Onderwijsprofessionals zijn alle professionals die lesgeven, ondersteunen en begeleiden in de school in het belang van de ontwikkeling en het leren van leerlingen.

- Autonomie, ruimte om zelf te kiezen, zelf te ontdekken, zelf te ervaren.
- 6. In elke bouw is er een bewuste aanpak voor de differentiatie in dagrooster, lesdoel, dagtaak, weektaak en instructie. Dit betekent dat er verbredende of verdiepende ontwikkeltijd gerealiseerd wordt door het regulier programma te kunnen compacten tot 40% van het reguliere curriculum. Dit geldt in elk geval voor twee domeinen per leerjaar vanaf groep drie.
- 7. Er is een oudercursus beschikbaar vanuit het samenwerkingsverband in samenwerking met de AED om ouders van (hoog)begaafde kinderen te informeren en adviezen te geven.
- 8. Er is bij deze doelgroep expliciete aandacht voor dossieroverdracht van vaardigheden van voorschool naar het PO en van het PO naar het VO.
- 9. In de (buur)school is er de mogelijkheid om gelijkgestemden te ontmoeten. In het VO wordt ontmoeting voor groep 8 leerlingen op sommige scholen al georganiseerd, dit zou structureler kunnen, zodat dat in alle wijken en dorpen voor kinderen beschikbaar is. De afstemming hierover doen besturen zelf.

Materialen

- De school beschikt over lesmateriaal dat aansluit bij verbreding, verdieping en verrijking en dus differentiatie in de lesstof.

Fysieke ruimte

- Onderwijsprofessionals in de school kunnen liefst in of nabij de klas en anders in de school beschikken over een plek waar met leerlingen extra geoefend kan worden.

Wat valt er niet onder de basisondersteuning.

- Individuele ondersteuning voor leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid die onvoldoende baat hebben bij de basisondersteuning en die langdurige individuele ondersteuning nodig hebben die volledig op maat gemaakt is.
- Het aanbieden van voltijds hoogbegaafdheidsonderwijs.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling

Definitie

Een brede theoretische onderbouwing en definitie van deze onderwijsbehoefte volgt als de landelijke norm voor dit onderdeel is vastgesteld. Nu volgen we het gedachtengoed van Studulski, F. (2024). Op de vraag waarom leerlingen moeilijk verstaanbaar gedrag laten zien, wordt meegenomen dat dit gedrag veroorzaakt kan worden door systeemproblematiek, en onderzoekt de school de invloed van de verschillende systemen (thuis, de klas, etc.) op het moeilijk verstaanbare gedrag van het kind. De school kijkt kritisch naar zichzelf en neemt in ogenschouw welke invloeden zij hebben. Leerkrachten voelen zich bij deze leerlingen vaak te kort schieten omdat ze druk voelen voor het bereiken van de lesdoelen, wat minder makkelijk lukt als een leerling stoort of niet tot werken komt.

Voor de basisondersteuning denken we aan moeilijk verstaanbaar gedrag als kinderen dusdanig externaliserend of internaliserend gedrag laten zien dat ze onvoldoende zelfstandig deel kunnen nemen aan de instructie, de verwerking en toetsing. En of leerlingen hebben moeite met samenwerking en of spelen in de vrije situatie omdat ze niet weten hoe dat aan te pakken, andere leerlingen kunnen afleiden of met anderen in conflict kunnen raken.

Beleid en richtlijnen

- De school heeft een pedagogische visie en beleid, afgestemd op de leerlingpopulatie.
- De school heeft een protocol sociale veiligheid en/of antipestprotocol.
- De school hanteert de Meldcode kindermishandeling bij vermoedens van mishandeling.
- De school is bekend met de stukken *taken, rollen en verantwoordelijkheden passend onderwijs* die op HR niveau zijn afgesproken en vindbaar zijn [op de website van PPO](#).
- Onderwijsprofessionals in de school hebben (proces)afspraken met de jeugdhulpverlening en jeugdgezondheidszorg over doorverwijzing naar relevant aanbod en trainingen.
- Op elke 50 medewerkers is er een aandachtsfunctionaris.

Kennis en vaardigheden

- Onderwijsprofessionals in de school zetten een aanpak in om alle leerlingen binnen de school op sociaal emotioneel vlak te ontwikkelen. Zo zorgen ze dat elke leerling een veilige omgeving ervaart, die de sociale ontwikkeling en didactische ontwikkeling ten goede komt.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om gewenst gedrag op doelniveau met leerlingen te bespreken en (visueel) inzichtelijk te maken voor leerlingen.
- Onderwijsprofessionals in de school maken gebruik van een preventieve en eenduidige aanpak op het gebied van sociale veiligheid en het voorkomen en verhelpen van moeilijk verstaanbaar gedrag.
- Onderwijsprofessionals in de school kunnen bedreigingen voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van zowel internaliserend als externaliserend moeilijk verstaanbaar gedrag signaleren.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om leerlingen met onderwijsbehoeften op het gebied van internaliserend- als externaliserend moeilijk verstaanbaar gedrag te begeleiden.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om de context waarbinnen moeilijk verstaanbaar gedrag zich manifesteert onder de loep te nemen en vanuit een op de contextgerichte aanpak aan te pakken.

- Onderwijsprofessionals in de school zijn bereid zich te informeren en ontwikkelen m.b.t. de leerlingen met deze onderwijsbehoefte, zodat zij beter in staat wordt het paradigma van 'deze leerling hoort hier niet' los te laten.
- Onderwijsprofessionals in de school denken aan inschakelen van de gedragsspecialist op school of laagdrempelige hulp via gemeentelijke toegang, passend bij het gewone leven. Als dat onvoldoende helpt kan de school doorschakelen ondersteuning van het CJG of schoolmaatschappelijk werk. Zij kunnen leerkrachten adviseren over leerlingen met onderwijsbehoefte in moeilijk verstaanbaar gedrag.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat ouders door te wijzen de gemeentelijke toegang tot laagdrempelig aanbod en naar de juiste partijen voor diagnostiek en behandeling. Ouders hebben de regie over de keuzes die zij hierin voor hun kind maken. Onderwijsprofessionals in de school voorzien hen van de daarvoor benodigde kennis.

Materialen

- Er zijn methodes om gewenst gedrag te stimuleren, waarbij bijvoorbeeld een escalatieladder pas wordt ingezet als niets anders werkt. [Zie hiervoor dit artikel.](#)
- Onderwijsprofessionals in de school maken gebruik van een sociaal-emotioneel leerlingvolgsysteem om de sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen te volgen.

Fysieke ruimte

- Onderwijsprofessionals in de school kunnen liefst in of nabij de klas en anders in de school beschikken over een plek waar leerlingen tot rust kunnen komen, zich weer veilig voelen en prikkelarm kunnen werken en spelen.
- Onderwijsprofessionals in de school maken het mogelijk ruimte te creëren, liefst in of nabij de klas en anders in de school, waar leerlingen zich even terug kunnen trekken of waar een externe professional met een leerling gewerkt kan worden.

Wat valt niet onder de basisondersteuning

- Individuele ondersteuning of psychische begeleiding voor leerlingen met sociale en emotionele problemen, die niet genoeg geholpen zijn met basisondersteuning en (individuele) ondersteuning op maat of psychische begeleiding nodig hebben om in een groep of klas te kunnen functioneren.
- Individuele ondersteuning voor leerlingen die een onveilige situatie of gevoel van onveiligheid creëren voor zichzelf, klasgenoten of personeel, waarbij de afspraken uit de basisondersteuning onvoldoende hebben bijgedragen aan het voorkomen van een onveilige situatie.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van rekenen, wiskunde en/of dyscalculie.

Definitie

De brede theoretische onderbouwing en definitie volgt als de landelijke norm voor dit onderdeel is vastgesteld. Voor nu raden we [deze site met het protocol Dyscalculie](#) aan doen we de suggestie voor dit boek: Luit, H. (2022). *Dit is dyscalculie*. Uitgeverij: Lannoo Campus. We gaan uit van hardnekkigheid en didactische resistentie in het ontwikkelen van rekenen en wiskunde.

Beleid en richtlijnen

- De school beschikt over het Protocol Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie.
- Onderwijsprofessionals in de school kennen de inhoud en kunnen het protocol toepassen in de eigen onderwijspraktijk.

Kennis en vaardigheden

- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om (ernstige) rekenwiskunde-problemen, welke mogelijk kenmerkend kunnen zijn voor dyscalculie, te signaleren.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om tijdig en adequaat, eventueel met hulp van collega's of externe professionals op deze signalen te reageren.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om leerlingen met onderwijsbehoeften op het gebied van rekenen, wiskunde en dyscalculie, passende ondersteuning en begeleiding te bieden door gedifferentieerd rekenonderwijs in de klas, begeleiding van leerlingen met geringe rekenkundige problematiek op specifieke deelgebieden en begeleiding van ernstige reken- en wiskundige problematiek volgens het Protocol Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD).
- Onderwijsprofessionals in de school kunnen een beroep doen op een rekenspecialist, een remedial teacher of een specialist binnen de organisatie, die leerkrachten kan adviseren over onderwijsbehoeften op het gebied van rekenen, wiskunde en dyscalculie.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat ouders te verwijzen naar de juiste partijen voor een ERWD-diagnostiek of een ERWD-indicatie (tot en met groep 5) of een dyscalculieverklaring (vanaf groep 6) en behandeling.

Materialen

- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om bestaand lesmateriaal aan te passen.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om aanpassingen in het onderwijs en de toetswijze te doen, bijvoorbeeld door langer de tijd te geven bij een toets, extra beurten in de klas te geven of door kladpapier of een rekenmachine te gebruiken.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om relevant concreet materiaal in te zetten.

Fysieke ruimte

- Onderwijsprofessionals in de school kunnen liefst in of nabij de klas en anders in de school beschikken over een ruimte voor begeleiding van individuele of kleine groepen leerlingen.

Wat valt niet onder de basisondersteuning

- Diagnostiek en behandeling van dyscalculie.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte door laag verstandelijke beperking

Definitie

De brede theoretische onderbouwing en definitie volgt als de landelijke norm voor dit onderdeel is vastgesteld. We raden in elk geval [deze basisaanpak van het NJI](#) aan.

Beleid en richtlijnen

- Onderwijsprofessionals in de school volgen en evalueren systematisch de leerlingontwikkeling met het leerlingvolgsysteem.

Kennis en vaardigheden

- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om het niveau en verwerking van instructie, feedback en oefeningen van de lesstof te differentiëren, passend bij het ontwikkelingsniveau, ontwikkelingssnelheid en de identiteit van de leerling.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om, samen met de intern begeleider, voor een leerling een eigen leerlijn op te stellen.
- Onderwijsprofessionals in de school kunnen, ter ondersteuning van leerlingen met leerachterstanden, samenwerken met andere professionals in de klas (als die in school aanwezig zijn).
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om signalen van een beneden gemiddelde intelligentie of een licht verstandelijke beperking (IQ tussen ca. 50 en 70 + achterstand in adaptief functioneren) vroegtijdig te signaleren.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om tijdig en adequaat eventueel met hulp van collega's of externe professionals op deze signalen te reageren.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om opvallende discrepanties tussen sterktes en zwaktes in verschillende taken en neuropsychologisch functioneren te herkennen.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn alert om leerlingen met deze onderwijsbehoefte onderdeel te laten blijven van de groep.

Materialen

- Onderwijsprofessionals in de school beschikken over lesmateriaal dat aansluit bij differentiatie in de lesstof.
- Onderwijsprofessionals in de school beschikken over compenserende en dispenserende materialen en methoden.

Fysieke ruimte

- Onderwijsprofessionals in de school kunnen liefst in of nabij de klas en anders in de school beschikken over een aparte ruimte voor ontspanning en begeleiding van individuele of kleine groepen leerlingen.

Wat valt niet onder de basisondersteuning

- De begeleiding van leerlingen die langdurige stagnatie of veel minder voortgang ondervonden hebben ondanks alles wat er vanuit de basisondersteuning is gedaan. Zij komen op een eigen leerlijn, die regelmatig geëvalueerd moet worden. Hierbij kan externe hulp worden ingeschakeld.

Basisondersteuning voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van fysieke ontwikkeling en belastbaarheid

Definitie

De brede theoretische onderbouwing en definitie volgt als de landelijke norm voor dit onderdeel is vastgesteld. Voor nu raden we dit boek aan: Roos, de S. (2015). *Ik hou nog steeds van appeltaart*. Uitgeverij: Pica.

Beleid en richtlijnen

- Onderwijsprofessionals in de school beschikken over een protocol medisch handelen en medicijnverstrekking waarvan alle teamleden en overblijfkraften de inhoud kennen. Het protocol hangt in de klas en in de gang, eventueel aan key-koord van de overblijfkraften. Wat staat tenminste opgenomen wat het beleid/ protocol van Onderwijsprofessionals in de school is:
  - Als een leerling ziek wordt op school.
  - Of de school in staat is en personeel heeft om iets te doen in het toedienen van medicijnen (niet-BIG).
  - Of de school in staat is en personeel heeft om niet-BIG medische handelingen uit te voeren.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn bekend [met het stroomschema zorg op school](#) en kunnen dit toepassen bij het organiseren van passende ondersteuning voor leerlingen.

Kennis en vaardigheden

- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om een langdurig zieke leerling op een alternatieve wijze te betrekken bij de dagelijkse didactische, pedagogische en sociale onderwijspraktijk, bijvoorbeeld met Klasgenoot/KlasContact. Dit middel is voor alle leerlingen die tijdelijk niet op school kunnen zijn fijn, zie daarvoor de doelen in het OSP 26-30 bij We werken proactief aan schoolaanwezigheid.
- Onderwijsprofessionals zorgen dat er voor een leerling, ondanks ziekte, sprake blijft van een blijvende verbinding met klasgenoten en een doorgaande (leer)lijn voor sociaal en cognitieve ontwikkeling en leren.

Materialen

- Onderwijsprofessionals in de school hebben de beschikking over een sociale kaart om zo gebruik te kunnen maken van bijvoorbeeld het netwerk Ziezon, gericht op de chronisch zieke leerling of de leerling die in het ziekenhuis is opgenomen. Of een consulent van [onderwijsondersteuning zieke leerlingen](#) voor advies over aanpassingen van het onderwijs op de situatie of het raadplegen van de AED als ze in het collectieve contract zitten.

Fysieke ruimte

- Onderwijsprofessionals in de school kunnen in de school of erbuiten beschikken over een aparte ruimte waar ruimte voor behandelingen (bv. logopedie) en medische handelingen (door eigen personeel of externen als dat in het protocol medisch handelen staat) kunnen worden uitgevoerd.
- De school is toegankelijk voor leerlingen met lichamelijke of motorische beperking, waaronder tenminste wordt verstaan: rolstoeltoegankelijkheid van het gebouw, aanwezigheid van een (trap)lift en de aanwezigheid van aangepast sanitair.

Wat valt niet onder de basisondersteuning

- Medische handelingen en het toedienen van medicatie waarvoor een BIG-registratie vereist is.
- Persoonlijke verzorging, verschoning en toiletgang.

Basisondersteuning voor Nieuwkomersleerlingen en voor leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte op het gebied van meertaligheid

Definitie

Schoolbesturen en gemeenten hebben de verantwoordelijkheid om voor leerlingen, voor wie hun moedertaal anders is dan de Nederlandse en die voor het eerst in Nederland komen, een jaar 'taalbad' te organiseren. Binnen de verschillende gemeenten van PPO wordt deze verantwoordelijkheid naar behoren en verschillend uitgevoerd.

Na een jaar taalbad, komen deze leerlingen in reguliere of speciale scholen terecht. Een jaar taalbad is niet voldoende om de Nederlandse taal volledig machtig te zijn. Dat duurt in elk geval nog twee of drie jaar. Daarnaast komt het voor dat een deel van deze leerlingen te maken heeft met opgelopen trauma's, waardoor de taalverwerving langer duurt. We raden deze boeken aan voor deze leerlingen: Duarte, J., Gunther, M., Backer de, F., Frijns, C., Gezelle Meerburg, B. (2021). *Talensbewust lesgeven*. Uitgeverij Coutinho en Sijm, S. (2025). *Nieuwkomers in het onderwijs*. Uitgeverij: Pica

Beleid en richtlijnen

- De school heeft een beleid voor meertaligheid en nieuwkomers.

Kennis en vaardigheden

- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om taalbewust les te geven.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om cultuursensitief les te geven.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om traumasensitief les te geven.
- Onderwijsprofessionals in de school zijn in staat om technieken toe te passen die leiden tot meer taalproductie in de mondelinge en schriftelijke taal.

Materialen

- De school is in staat expertise in te winnen onder andere via www.lowan.nl
- De school kent de weg naar www.lowan.nl voor materialen voor leerlingen

Fysieke ruimte

Niet van toepassing voor deze leerlingen.

Wat valt er niet onder de basisondersteuning

1. Meertalige- of nieuwkomersleerlingen die naast behoefte aan Nederlandse taalverwerving ook een TOS hebben.

Basisondersteuning voor een meer inclusieve leeromgeving

Definitie

Een meer inclusieve leeromgeving betekent het volgende:

1. Alle leerlingen kunnen dichtbij huis naar dezelfde school. Dichtbij betekent in ons OSP 26-30 dat leerlingen in de kring naar school kunnen. Voor Leiden bestaan de kringen uit wijken. Voor de andere gemeenten vormen de scholen uit de hele gemeente de kring. Alleen als het echt niet anders kan, wordt er buiten de thuisnabije kring geleerd.
2. Er wordt vanuit een pedagogische basis gewerkt aan een brede ontwikkeling.
3. Elke leerling ontwikkelt zich, wordt gezien en hoort erbij.
4. Leerlingen leren van en met elkaar.
5. Het schoolteam is multidisciplinair en biedt ondersteuning zodat alle leerlingen onderwijs kunnen volgen.
6. Het schoolgebouw is toegankelijk voor alle leerlingen, ouders en leerkrachten.

Beleid en richtlijnen

- Deze spreken we nog af gedurende het OSP 26-30

Kennis en vaardigheden

- Dit spreken we nog af gedurende het OSP 26-30

Materialen

- Dit spreken we nog af gedurende het OSP 26-30

Fysieke ruimte

Elk schoolgebouw is toegankelijk voor alle leerlingen, ouders en leerkrachten. In elke school is er een time-in of prikkelvrije ruimte beschikbaar voor leerlingen.

Wat valt er niet onder de basisondersteuning

Dit spreken we nog af gedurende het OSP 26-30.